

Tomasz Kochan

“EWOLUCJA PROGRESYWISTYCZNYCH MODELI ROZWOJU ŚWIADOMOŚCI.

**Na podstawie koncepcji: Clare Gravesa, Dona Becka, Christophera Cowana, Roberta Kegana i
Kennetha Wilbera”**

Praca przedstawia kilka, powiązanych ze sobą problemowo, systemowych koncepcji epistemologicznych, skupiających się na problematyce poznawczego i światopoglądowego rozwoju człowieka. Dziedziną nauki, z której powyższe namysły czerpią podstawowe narzędzia teoretyczne jest szeroko rozumiany paradygmat psychologii rozwojowej. Od czasów Jeana Piageta, ta złożona dziedzina, wraz z wypracowanymi na różnych polach zastosowaniami, rozwijana jest przez uczonych zarówno anglosaskich jak i kontynentalnych. W tym czasie, wchodząc w ideowe mariaże z niektórymi koncepcjami ewolucyjnymi, funkcjonalizmem systemowym i komunikacyjnymi teoriami kultury, przyczyniła się do rozwinięcia interpretacji stanowiących jedno z bardziej interesujących narzędzi opisu światopoglądowej dynamiki współczesności.

Geneza opisywanych koncepcji wiąże się również z nurtem progresywizmu psychologicznego, rozumianego jako teoria rozwoju i wychowania prezentowana między innymi przez Johna Deweya. Zgodnie z tym, podstawowe założenia, opisywanego w pracy nurtu to, m.in.:

- przekonanie o braku finalnego poziomu rozwoju mentalnego jednostki,
- brak definitywnie ukonstytuowanego obrazu świata, którego przyswojenie lub odkrycie realizowałoby postulat wiedzy kompletnej,
- relacyjne rozumienie kategorii prawdy, podmiotu i przedmiotu poznania,
- przekonanie, że kształt danego systemu poznawczego wyłania się w relacji do warunków egzystencji jednostki, w tym dominującej historycznie formacji kulturowej.

Dodatkowym zamierzeniem autora jest również próba przewyciężenia a-perspektywicznych i relatywistycznych ujęć problemu szeroko rozumianej wiedzy na rzecz ewolucjonistycznej wizji różnorodnych sensów poznawczych realizujących się w hierarchicznie narastającym porządku wyłaniania się nowych sposobów myślenia. Na podstawowym poziomie rozprawie towarzyszy więc założenie o możliwości skonstruowania spójnego modelu przemian świadomości podmiotowej. W kolejnym kroku, przekonanie o możliwości zbudowania wieloaspektowej paraleli formalnej pomiędzy rozwojem indywidualnego systemu myślenia, a dynamiką przemian światopoglądów dominujących w kulturowych zbiorowościach (również w wymiarze historycznym).

W finale, stawia się również hipotezę o sensowności potraktowania modeli progresywistycznych jako użytecznej opisowo alternatywy dla postmodernistycznych, modernistycznych, jak i przedmodernistycznych (tradycjonalistycznych) koncepcji, zakładając tym samym, że możliwe jest skonstruowanie meta-teoretycznego modelu opisowego ujmującego różnorodne konteksty interpretacyjne w spójnych relacjach wzajemnego uzupełniania się w ramach systemowej teorii kultury.

Janusz S. Fint

*Kochan
Tomasz*

“The evolution of progressivistic models of consciousness development. Based on the theoretical concepts of Clare Graves, Don Beck, Christopher Cowan, Robert Kegan and Kenneth Wilber.”

The paper presents several systemic epistemological conceptions regarding the same subject which focus on the issues of cognitive and philosophical development of man. The paradigm of the developmental psychology in its broad sense is the field of science from which the ideas mentioned above draw the fundamental theoretical tools. Both Anglo-Saxon and continental scholars have been developing this complex domain together with applications developed in various areas since the times of Jean Piaget. In those times, it contributed, by merging with the ideas of some evolutionary concepts, systemic functionalism and communicational theories of culture, to the development of the interpretations which constitute some of the most interesting tools to describe the philosophical dynamics of modern times.

The origin of the described conceptions is also connected with the idea of psychological progressivism construed as a theory of development and upbringing presented among others by John Dewey. Consequently, the idea described in the paper is based on the following basic assumptions:

- there is no final level of mental development of the individual,
- there is no definitively constituted vision of the world whose adoption or discovery would meet the postulate of complete knowledge,
- the meaning of truth is relational (the same concerns subject and object of cognition),
- the structure of a given cognitive system comes from the relation to the conditions of existence of the individual, including the historically dominating cultural formation.

The author's additional intention is also an attempt at overcoming the a-perspectivistic and relativistic presentations of the issue of knowledge in its broad sense for the benefit of the evolutionistic vision of various cognitive senses which become evident in the hierarchically growing order of development of new ways of thinking. At the basic level the dissertation is coupled then with the assumption of a possible construction of a coherent model of transformations of subjective consciousness. Another step is the conviction that it is possible to build a multifaceted formal parallel between the development of the individual system of thought and the dynamics of the dominating philosophical transformations in the cultural communities (also in the historical perspective.)

Finally, a hypothesis is put forward of the rationality of considering the progressivistic models to be a descriptively useful alternative to the post-modern, modern and pre-modern (traditionalistic) conceptions – assuming thus that it is possible to construct a meta-theoretical descriptive model comprising various interpretative contexts in coherent relations of mutual complementation within the framework of a systemic theory of culture.

Kochan Tomasz

Janusz S. F. J. J.